

ЕМАНУЕЛ ИКОНОМОВ
ЗАПОЗНАЙТЕ СЕ: К. ДЖ.
ЧЕРИ!

chitanka.info

Съвсем умишлено давам името съкратено — така е известно то, с риск някой небрежен читател да не разбере, че зад него стои, без да се крие ни най-малко като някои други авторки преди години, жена. Пълното ѝ име е Каролин Дженис Чери, първият ѝ разказ — „Четящият мисли“ — се появява през 1968 г., а първият ѝ роман през 1976-а, когато печели и наградата „Джон Кемпбъл“ за най-многообещаващ писател на годината. Оттогава изпод нейното перо — или по-добре изпод клавиатурата на компютъра ѝ — са излезли над 50 романа, повече от броя на разказите ѝ. И то с еднакъв, завиден успех както в областта на научната фантастика, така и на фентъзито, а често с умело преплетени елементи и на двата жанра. С което искам да кажа, че насреща си имам особено плодovitа писателка и ми е невъзможно, разбира се, в рамките на един малък предговор да разгледам подробно творчеството ѝ.

Първата ѝ книга, която ми попадна в ръцете преди 10 години, бе същата, чийто превод на български сега държиш в своите, читателю: „Светът на Пел“ (Downbellow Station). След прочита ѝ на един дъх определението ми за Чери бе, че е писателка, която владее добре основите на научната фантастика, психологията на героите и социалната среда, изкуството на повествованието и интригата, майсторството на стила, или накратко: че е изключително добра. И не съм го променил след още няколко дузини нейни книги.

В „Светът на Пел“, както и в още редица свои произведения Чери представя създадената от нея вселена на Съюза и Сдружението, на която остава вярна в различни книги, без те да са определено свързани една с друга. Така читателят може спокойно да започне с което и да е произведение и да не се чувства задължен да познава предишните и преди всичко да не изпитва объркване, че попаднал в средата на история без начало и без край като при някои други автори. Той просто попада в един определен свят, независимо на кое място или в кое време, както не е ясно къде ще се озове най-напред един чужденец в непозната страна. И ако продължи с друга книга, вече ще чувства като у дома си при срещата с познати места, герои, събития.

Интересното в случая е, че писателката постига зашеметяващ ефект с един свой подход, който заслужава особено и внимание, и уважение. Създавайки социално-политическа система с два или повече полюса, Чери не избира, не застава на една определена страна. В едни

произведения представя гледната точка на Сдружението, в други — на Съюза, в трети — на други наблюдаващи страни. Характерен според мен белег на майсторството ѝ, който се забелязва в много от нейните книги, е възможността да разкаже една история през очите и най-вече съзнанието и логиката на друг човек и понякога чуждо същество, коренно различаващо се от хората. По този начин тя успява да ѝ придаде удивителна, дори често объркваща правдоподобност. Доскоро вселената на Чери бе основно една — тази на Съюза и Сдружението, в което успяваше да впише почти цялата си научна фантастика, че дори част от фентъзито. През последните години обаче тя се насочва и към нови светове.

Кои са Сдружението и Съюза, би попитал, и то с право читател, който не познава света на Чери. Сдружението обединява търгарите — космически търговци, живеещи в огромни кораби, които пътуват по-бързо от светлината. Те принадлежат обикновено на фамилии, като всяка смяна има своя йерархия и макар да не са подчинени на матриархат, наследството се предава по майчина линия, обусловено от начина на живот. Всеки кораб представлява сякаш отделна етническа общност и може да говори на собствен език, различаващ се от общоприетия. В даден момент от бъдещата история търгарите създават Сдружението, което представлява един вид централизирано правителство, разположено първоначално на станцията Пел, известна под името „Тамдолу“.

Съюзът, от своя страна, се оформя, когато Земята се опитва да спре емиграцията и да контролира свободата на движение в космическите си колонии. Създаден от учени и инженери дисиденти, Съюзът изкуствено увеличава населението си, за да построи своя промишлена база по-бързо, отколкото хората на Земята допускат, че е възможно.

Третата сила е самата Земя, представяна често от Земната Компания. С богата и сложна и (от гледна точка на нормите за поведение в Съюза и Сдружението) най-вече политически нестабилна история, родната планета на хората е обичана като символ, като идеал, но същевременно и ненавиждана заради непрестанните си политически кавги. Земята често не успява да се справи с проблеми, създадени от собствените ѝ мултинационални корпорации, които, както всеки външен наблюдател бързо би установил, имат голямо

политическо влияние. Фирмени вражди и тактики са особено важни за Земята, но това едва ли би й помогнало в космически мащаб.

Макар хронологически романът „Светът на Пел“ (1981) да не е първото произведение нито в историята на вселената на Съюза и Сдружението, нито в представящото я творчество на писателката, в него е сякаш основното запознаване с този свят. Чери описва пътя, по който хората навлизат в космоса, войните на Земната Компания, създаването на Съюза и на Сдружението на търгарите. Обяснява основите на космическата технология на принципа на ПБС (По-Бързи от Светлината), изграждането на станциите, разнообразните компютърни системи в тях. Във всяка книга се определя мястото на действието в пространството и времето (звучи съвсем фантастично, нали?), за да може човек да се ориентира точно в света, създаван от авторката: Така е в „Търгарски късмет“ (1982), „40 000 в Геена“ (1983), „Цитиана“^[1] (1988) и „Обикалящите по края“ (1989), чиито действия са, така да се каже, в сърцето на вселената на Чери. Но и в други книги, на пръв поглед несвързани пряко с хода на единната история, на далечния фон на сюжета се забелязват познати имена, за да се разбере, че това са кътчета от един и същи свят. Нека спомена за пример „Обсегът на Змията“ (1980), „Гордостта на Чанур“ (1982, последвана от още четири книги в ясно обособена пенталогия за света на съществата хани, доста отдалечен от сферата на влияние на земната цивилизация), „Кукувиче яйце“ (1985), дори най-новата трилогия, започната с „Чужденец“ (1994). Широко е не само космическото пространство, из което Чери плете сюжетите си, но и времето — от една страна, в „Тежко време“ (1991) и „Адски огън“ (1992) тя ни връща на Земята почти в наше време, от друга — в далечното бъдеще на един променен Съюз в трилогията „Гаснещи слънца“ за войните на Мри.

На какво се дължи майсторството на Чери при описването на събитията, заедно с добре обусловени причини, правдоподобно развитие и логически последствия, както в ситуации с основни герои хора, така и в чужди среди с непознати същества в центъра на произведението? Авторката има солидни научни познания в такива области като антропология, археология, история и лингвистика, които е изучавала в университета, направила си е труда да се запознае с физика, генетика и други точни науки, за да бъде истински писател на научна фантастика, изгражда книгите си със задълбочено разработване

на психологията на героите си и културата на света, който населяват. Нима тогава е чудно, че разказите ѝ, колкото и фантастични, са сякаш по-реални от доста „земни“ истории, че са валидни и за света, в който живеем.

Изглежда не само аз съм се възхитил от Каролин Дженис Чери. Още първата ѝ книга „Вратата на Ивсел“ (с която започва тетралогията за Моргейн) печели награда — „Джон Кемпбъл“ за най-добър нов автор през 1977 г. Три пъти — засега — получава „Хюго“: за разказа „Касандра“ през 1978 и за романите „Светът на Пел“ през 1982 и „Цитиана“ през 1989, а за последния и наградата „Локус“. „Цитиана“ е огромно произведение не само в рамките на 700 страници, но и в идеен план. Преплетено в различни нишки от света на Съюза и Сдружението, изпълнено с неочаквани поврати, основано на един фантастичен генетичен експеримент — създаване не просто на клонинг, а на възможно по-точно копие на личността с помощта на подробни записи за почти целия обществен и интимен живот на предшественичката, умело подавани като информация на едно дете не от човек, а от експертна система... — навярно мога да продължа още дълго така, докато не преразкажа цялата книга — повествованието разкрива колкото един високо технизиран свят, така и един свят на човешки борби, психологически схватки и обществени сблъсъци, които, бих казал, са фантастични най-вече поради близостта си с действителността около нас.

Във вселената на Чери може да се движите и със, и без пътеводител — тя е интересна, екзотична и изненадваща, а същевременно с прочитането на всяка нова книга за нея ви става все по-позната и любима. И вярвам, че е най-добре да започнете от самото начало — от „Станция Тамдолу“. Време е за дългоочакваното запознанство с една майсторка и нейните фантастични и все пак съвсем човешки герои. Затова няма да отвличам повече вниманието ви от същественото — самия роман. Приятно четене!

Емануел Икономов

[1] този роман е издаден от ИК „Бард“ като „Сайтин“ („Избрана световна фантастика“, №76) — Бел. NomaD. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.